

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในด้านประเภทของการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ การดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ และปัญหาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครที่มีการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ และมีรายชื่อโรงเรียนปรากฏในการส่งโครงการงานวิทยาศาสตร์เข้าประกวดกับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2537 จำนวน 60 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 60 คน ครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 60 คน และนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ จำนวน 120 คน จากโรงเรียน 60 โรงเรียน เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 3)

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้มี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูผู้รับผิดชอบ และกลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ โดยแต่ละกลุ่มได้จากวิธีการดังต่อไปนี้

2.1.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ โดยเลือกจากโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ โรงเรียนละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 60 คน

2.1.2 กลุ่มครูผู้รับผิดชอบ ลุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย โรงเรียนละ 1 คน กรณีที่โรงเรียนมีครูผู้รับผิดชอบโครงการงานวิทยาศาสตร์มากกว่า 1 คน ทำการเลือกแบบเจาะจงโดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดให้

โรงเรียนละ 1 คน ได้จำนวนครูทั้งสิ้น 60 คน

2.1.3 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์
 สุ่มจากโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย โรงเรียนละ 2 คน กรณีที่
 โรงเรียนมีนักเรียนที่มีประสบการณ์การทำโครงการวิทยาศาสตร์มากกว่า 2 คน ทำการเลือก
 แบบเจาะจงโดยครูผู้รับผิดชอบเป็นผู้กำหนดให้ได้โรงเรียนละ 2 คน ได้จำนวนนักเรียน
 ทั้งหมด 120 คน

ตารางที่ 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสังกัดของโรงเรียนประถมศึกษา
 ในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนประถมศึกษา	จำนวน			
	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
1. สังกัดกรุงเทพมหานคร	54	54	54	108
2. สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	5	5	5	10
3. สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	1	1	1	2
รวม	60	60	60	120

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ มี 6 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามผู้บริหาร
2. แบบสอบถามครู
3. แบบสัมภาษณ์ครู
4. แบบสัมภาษณ์นักเรียน
5. แบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา
6. แบบบันทึกการสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา

เครื่องมือแต่ละฉบับมีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย ประเภทของการจัด และการสนับสนุนส่งเสริมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้บริหาร เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา อายุราชการในตำแหน่งผู้บริหาร และการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 นโยบาย ประเภทของการจัด และการสนับสนุนส่งเสริมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายในการกำหนดเป้าหมายของการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ประเภทของการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ประถมศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในด้านนโยบาย บุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ รวมถึงการให้ผู้บริหารเสนอแนะการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เรียงลำดับความสำคัญของคำตอบและเป็นแบบเติมข้อความ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเภทการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา การดำเนินการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือการเตรียมการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานในการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ และการประเมินผลการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสอบถามปัญหาการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครู เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษาวิชาที่สอนและการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ประเภทของการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา

แบบที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในเวลาเรียน ครูต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในตอนี่ 3

แบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของการจัดโครงการวิทยาศาสตร์นอกเวลาเรียน ครูต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ในตอนที่ 4

ตอนที่ 3 การดำเนินการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน
 ประถมศึกษา ประเภทของการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในเวลาเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ขั้นตอนเตรียมการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

- 1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัด
- 1.2 การกำหนดแผนงานของการจัด
- 1.3 บุคลากร
- 1.4 อาคารสถานที่
- 1.5 งบประมาณ
- 1.6 การเตรียมการสอน โครงการวิทยาศาสตร์
 ในเวลาเรียน

2. ขั้นตอนดำเนินงานในการจัดโครงการวิทยาศาสตร์
 ประกอบด้วย

- 2.1 การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้
- 2.2 การติดต่อประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ
- 2.3 การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน
  - 2.3.1 ด้านการคิดและเลือกหัวข้อเรื่อง
 ของนักเรียน
  - 2.3.2 ด้านการวางแผนในการศึกษา
 ของนักเรียน
  - 2.3.3 ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
 ของนักเรียน
  - 2.3.4 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน
 ของนักเรียน
  - 2.3.5 ด้านการเสนอผลงานของนักเรียน
  - 2.3.6 ด้านการประเมินผลงานของนักเรียน

3. ชั้นประเมินผลการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประกอบด้วย

3.1 การบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการงาน
วิทยาศาสตร์

3.2 จุดเด่น-ด้อยของการดำเนินการจัดโครงการงาน
วิทยาศาสตร์

ลักษณะของคำถามแต่ละด้านเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 การดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา ประเภทของการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์นอกเวลาเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ขั้นเตรียมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัด

1.2 การกำหนดแผนงานของการจัด

1.3 บุคลากร

1.4 อาคารสถานที่

1.5 งบประมาณ

2. ขั้นตอนดำเนินงานในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประกอบด้วย

2.1 การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

2.2 การติดต่อประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ

2.3 การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน

2.3.1 ด้านการคิดและเลือกหัวข้อเรื่องของ
นักเรียน

2.3.2 ด้านการวางแผนในการศึกษาของ
นักเรียน

2.3.3 ด้านการปฏิบัติงานตามแผนของนักเรียน

2.3.4 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของ
นักเรียน

2.3.5 ด้านการเสนอผลงานของนักเรียน

2.3.6 ด้านการประเมินผลงานของนักเรียน

3. ชั้นประเมินผลการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประกอบด้วย

3.1 การบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดโครงการงาน
วิทยาศาสตร์

3.2 จุดเด่น-ด้อยของการดำเนินการจัดโครงการงาน
วิทยาศาสตร์

ลักษณะของคำถามแต่ละด้านเป็นแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด

ตอนที่ 5 ปัญหาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา

เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย

1. ปัญหาการเตรียมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนงานในการจัด

1.2 บุคลากร

1.3 อาคารสถานที่

1.4 วัสดุอุปกรณ์

1.5 งบประมาณ

2. ปัญหาการดำเนินงานในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ประกอบด้วย

2.1 การดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

2.2 การติดต่อประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ

2.3 การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน

- 2.3.1 ด้านการคิดและเลือกหัวข้อเรื่องของนักเรียน
- 2.3.2 ด้านการวางแผนในการศึกษาของนักเรียน
- 2.3.3 ด้านการปฏิบัติงานตามแผนของนักเรียน
- 2.3.4 ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน
- 2.3.5 ด้านการเสนอผลงานของนักเรียน
- 2.3.6 ด้านการประเมินผลงานของนักเรียน

3. ปัญหาการประเมินผลการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เรียงลำดับความสำคัญของแต่ละคำตอบในด้านต่าง ๆ โดยคำตอบใดมีปัญหามากที่สุดให้เริ่มใส่ด้วยหมายเลข 1 และ 2 , 3 . . .ตามลำดับเป็นต้นไปจนครบแต่ละคำตอบในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา อย่างอิสระ

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ครู เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในรูปแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ วิชาที่สอนและชั้นที่สอน ลักษณะของแบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและประสบการณ์ในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนการให้เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาโดยสรุป จากหัวข้อในด้านต่าง ๆ ของการเตรียมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานในการจัดโครงการงาน

วิทยาศาสตร์ และการเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะของแบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง และแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 4 แบบสัมภาษณ์นักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในรูปแบบเลือกตอบและแบบปลายเปิด เพื่อให้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่นักเรียนพบ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียนเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ และชั้นที่เรียน ลักษณะของแบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับและความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนการให้เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่นักเรียนพบ ลักษณะของแบบบันทึกการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้างและแบบปลายเปิด

ฉบับที่ 5 แบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบบันทึกปลายเปิด เพื่อกำหนดข้อความที่ได้จากการศึกษาเอกสารของโรงเรียนในประเด็นที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วย

1. รายชื่อโครงการ
2. ผู้รับผิดชอบ
3. หลักการและเหตุผล
4. วัตถุประสงค์
5. เป้าหมาย
6. ลักษณะของโครงการ
7. การดำเนินงานตามโครงการ
8. งบประมาณ

9. ประโยชน์ของโครงการ
10. การติดตามและประเมินผล
11. ปัญหาและอุปสรรค

ฉบับที่ 6 แบบบันทึกการสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ดีเด่น และได้รับรางวัลในการส่งโครงการงานเข้าประกวดกับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทย การสังเกตจะเป็นการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในประเด็นหรือหัวข้อต่าง ๆ ที่ต้องการศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ลักษณะเป็นแบบบันทึกหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน
2. ประเภทของการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์
3. การเตรียมการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ในด้านต่อไปนี้
  - 3.1 วัตถุประสงค์ของการจัด
  - 3.2 อาคารสถานที่
  - 3.3 งบประมาณ
  - 3.4 วัสดุอุปกรณ์
  - 3.5 นักเรียน
4. การดำเนินงานในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ในด้านต่อไปนี้
  - 4.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
  - 4.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการงานวิทยาศาสตร์
5. การประเมินผลการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์
6. ปัญหาในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

ข. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ โดยดำเนินการสร้าง ดังนี้ คือ

1. แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครู แบบสัมภาษณ์นักเรียนมีขั้นตอนการสร้างดังนี้ คือ

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา เพื่อทราบถึงแนวดำเนินการปฏิบัติและบทบาทของผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.2 สัมภาษณ์และศึกษาความคิดเห็นจากผู้บริหารในด้านนโยบาย และการสนับสนุนส่งเสริมการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ การดำเนินงานในการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ และการประเมินผลการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษา จากครูผู้รับผิดชอบ และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับในการเข้าร่วมจัดทำโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา จากนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์

1.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1.1 และ 1.2 มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามผู้บริหาร แบบสอบถามครู แบบสัมภาษณ์ครู และแบบสัมภาษณ์นักเรียน ดังรายละเอียดที่เสนอมมาแล้วตามลำดับข้างต้น

1.4 นำเครื่องมือในการวิจัยที่ได้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.5 นำเครื่องมือในการวิจัยที่แก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.6 นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไข ไปทดลองใช้กับผู้บริหารจำนวน 2 คน

ครูจำนวน 2 คน และนักเรียนจำนวน 4 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

1.7 นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย

2. แบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ คือ

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดทำรายละเอียดของโครงการ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดเป็นรายการที่จะศึกษา

2.2 สร้างแบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ โดยการกำหนดรายการที่จะศึกษาเรียงตามลำดับความสำคัญของรายการ

2.3 นำแบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่สร้างเสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความครอบคลุมและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ จึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อแก้ไขให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ต่อไป

3. แบบบันทึกการสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ คือ

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ทั้งในระดับมัธยมศึกษา และประถมศึกษา เพื่อทราบถึงแนวทางดำเนินการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์

3.2 ศึกษาการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์จากการเข้ารับการอบรมการจัดทำโครงการงานวิทยาศาสตร์สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา กับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทยซึ่งจัดที่ห้องมทกรรม ศูนย์บริรักษ์เพื่อการศึกษาในวันวิทยาศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. 2537

3.3 เข้าสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ ในวันที่ 17-18 ธันวาคม พ.ศ. 2537 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ มาสร้างหัวข้อที่ต้องการในการสังเกต

3.4 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาสร้างหัวข้อที่ต้องการสังเกต ในแบบบันทึกการสังเกต จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5 นำแบบบันทึกการสังเกตที่แก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งจึงนำมาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือในแต่ละประเภท โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.1 ให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครและอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ (ฝ่ายประถม) เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่วนการรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยเดินทางไปรับด้วยตนเองจนครบทั้ง 60 โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้บริหารทั้งสิ้น 60 คน และได้รับแบบสอบถามคืนจากครูทั้งสิ้น 60 คน คิดเป็นการได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 100.00

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูในวันที่ไปส่งและรับแบบสอบถามคืน โดยสัมภาษณ์ครูทั้งสิ้นจำนวน 60 คน ใช้เวลาสัมภาษณ์ครูคนละประมาณ 30 นาที

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียน ในวันที่ไปส่งและรับแบบสอบถามคืน โดยสัมภาษณ์นักเรียนครั้งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 120 คน ใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละประมาณ 30 นาที

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยขออนุญาตโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสำเนาเอกสารโครงการการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนของแต่ละโรงเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์ โดยการประมวลข้อมูลในแต่ละด้านเข้าด้วยกัน แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยาย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การเข้าสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายละเอียด ในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ได้แก่ โรงเรียนวัดปทุมคงคา โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ดังนี้

4.1 โรงเรียนวัดปทุมคงคา สังกัดกรุงเทพมหานครเป็นโรงเรียนที่ส่งโครงการงานวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา เข้าประกวดกับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทยปี 2536 ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดประกวดและได้รับรางวัลเหรียญทอง นับเป็นโรงเรียนแรกของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้รับรางวัลเหรียญทองจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น 54 โรงเรียน

ในการเข้าสังเกตผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูโรงเรียนวัดปทุมคงคา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเข้าสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นเวลา 3 วัน ในระหว่างก่อนเปิดเรียนภาคต้นวันที่ 2-4 พฤษภาคม 2538 ซึ่งจัดแบบนอกเวลาเรียน ในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สังเกตตั้งแต่ต้นจนครบ 3 วัน และติดตามดูการปฏิบัติของนักเรียนต่ออีกประมาณ 2 สัปดาห์

4.2 โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย (กระจ่าง สิงหเสนี) สังกัดสำนักงานประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งโครงการงานวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา เข้าประกวดกับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทย ปี 2536 ซึ่งเป็นปีแรกของการจัดประกวด ได้รับรางวัลประกาศนียบัตรชมเชย เป็นโรงเรียนแรกจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่ส่งเข้าประกวดจำนวนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน

แต่ปรากฏว่าในปัจจุบัน (2538) โรงเรียนไม่ได้จัดโครงการวิทยาศาสตร์ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่พร้อมในเรื่องของเวลาในการจัด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ครู และทราบว่าในปี 2536 โรงเรียนมีการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในลักษณะของชุมนุม วิทยาศาสตร์ โดยทางชุมนุมจัดอบรมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ในช่วงเปิดเรียนภาคต้น ใช้ เวลา 7 วัน คือ ช่วงเช้าเวลาประมาณ 7.30-8.00 น. และช่วงเย็นเวลาประมาณ 16.00-17.00 น.

4.3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) เป็นโรงเรียน ต้นแบบที่มีการจัดทำโครงการวิทยาศาสตร์มาตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบัน และนำผลงาน โครงการวิทยาศาสตร์เข้าประกวดกับสมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีศึกษาไทยตั้งแต่ปีแรก ที่จัดประกวด โดยได้รับรางวัลเหรียญทองแดงและรางวัลประกาศนียบัตรชมเชย

ในการเข้าสังเกตผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูโรงเรียน สาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตเข้าสังเกต การจัดโครงการวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9 เมษายน -10 พฤษภาคม 2539 ซึ่งจัดแบบนอกเวลาเรียนในลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้สังเกตตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน - 4 พฤษภาคม 2539

4.4 การบันทึกข้อมูลในการวิจัย บันทึกโดยการบรรยายตามหัวข้อที่ต้องการ ในการสังเกตการจัดโครงการวิทยาศาสตร์

รวมเวลาที่ใช้ในการสังเกตการจัดโครงการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ทั้งสิ้น ประมาณ 1 เดือนเศษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบสอบถามผู้บริหาร ในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ ในตอนที่ 3 การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์โดยการคำนวณ หาค่าเฉลี่ย ทั้ง 3 ตอน นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครู ในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ และเนื่องจากกลุ่มครูที่ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มบุคคลเดียวกัน และมีจำนวนเท่ากัน ดังนั้นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือทั้งสองจึงเสนอผลในตารางควบคู่กันไปในประเด็นเดียวกัน ส่วนตอนที่ 3 การเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ทั้ง 3 ตอนนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. แบบสัมภาษณ์นักเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนการลำดับความสำคัญของปัญหา วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย

4. แบบศึกษาเอกสารการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ ทำการวิเคราะห์โดยการประมวลผลข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วนำเสนอโดยการบรรยาย

5. แบบบันทึกการสังเกตการจัดโครงการงานวิทยาศาสตร์ โดยประมวลผลข้อมูลที่รวบรวมได้ เสนอโดยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หาค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่เลือกตอบในแต่ละข้อ} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

หาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{x}$ = แทน ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน

N = แทน จำนวนคำตอบทั้งหมด

f = แทน จำนวนความถี่

x = แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับคูณด้วยความถี่

(ประคอง กรรณสูต, 2535)